

OBOGATITEV ZNANJA V BARCELONI MEDNARODNA IZMENJAVA SOCRATES/ERASMUS

V študijskem letu 1999/2000 mi je Socrates/Erasmus, mednarodna služba za izmenjavo študentov znotraj EU, omogočila semester študija na Univerzi v Barceloni (Escuela universitaria de treball social de Barcelona).

V Barcelono sem odpotovala 15. 2. 2000 in tam ostala do 30. 5. 2000. Študentsko sobo sem si morala poiskati sama, na dokumentih za izmenjavo sem dobila priložen le naslov nepremičniške agencije, ki pomaga študentom v Barceloni pri najemanju sob in stanovanj. Sobo sem začela iskati kar nekaj mesecev pred odhodom, saj je Barcelona ciljno študentsko mesto mnogih študentov iz celega sveta in je treba čakati na sobo tudi po pol leta. Agencija me je tik pred dogovorjenim odhodom obvestila, da imam sobo v stanovanju, ki ga bom morala deliti s tremi študenti. Ob prihodu v mesto sem se oglasila na agenciji, kjer je bilo treba podpisati vse potrebne dokumente in pogodbe za najem sobe. Uslužbenka agencije me je nato odpeljala v stanovanje. Četrto, kjer sem bila nastanjena, se imenuje Les Corts in leži na severozahodu mesta. V njej se nahajata tudi Zona Universitaria in vsem ljubiteljem nogometa znan Nou camp FC Barcelone. Stanovanje sem delila z res pisano družino študentov iz celega sveta; Vangelis je bil študent medicine iz Krete, ki je prišel v Barcelono na prakso po programu Socrates/Erasmus. Pier Luigi je bil študent meteorologije iz Cosenze in tam prav tako po programu Socrates/Erasmus. Maria del Carmen, Urugvajka, ki živi in dela v Braziliji (v državi Rio Grande du Sul), pa v Barceloni še vedno piše doktorat iz zgodovine glasbe. Je univerzitetna profesorica v mestu Santa Maria in del leta preživi v Braziliji, del pa na fakulteti v Barceloni. Med nami so se spletle resnične prijateljske vezi, še zlasti med Pierom, Carmen in menoj. Še vedno smo v stikih.

Dan po prihodu v Barcelono sem se javila na Fakulteti za socialno delo, kjer mi je prof. Teresa Rossell, koordinatorka študentov Socrates/Erasmus, predstavila delovanje fakultete in mi pove-

dala, kakšne možnosti izobraževanja imam na njihovi šoli. Razkazala mi je šolo, ki leži v spodnjem delu Gracie v bližini Plaze de Catalunya. Ker je bil program tretjega letnika v večji meri tak, kakršnega smo na Visoki šoli za socialno delo v Ljubljani že opravili v predhodnih letih študija, sem izbrala tri predmete, ki so se izvajali v večernih urah, da sem v dopoldnevih lahko opravljala prakso. Psihologijo okolja (*psicologia ambiental*) je predaval J. Mansilla. O alkoholizmu (*l'alcoholismo*) je predavala Marta Escudero. Socialno delo v delovnem okolju (*trabajo social en el empresa*) pa je predavala R. M. Ferrer. Prof. Mansilla je Kastiljec, tako da so bila njegova predavanja vedno v kastiljščini. Prof. Escudero je Katalonka in kot večina katalonskih profesorjev predava v katalonščini (*català*), vendar je zaradi mojega obiska na fakulteti predavala v kastiljščini (*castellano*). To pa ni veljalo pri prof. Ferrer, ki mi je prvo uro predavanj povedala, da smo v Kataloniji in da se tukaj govori katalonsko. Seveda se dveh jezikov v štirimesečnem obdobju nisem uspela naučiti, vendar sem ob odhodu iz Barcelone lahko brala katalonščino in razumela bistvo prebranega. Žal pri predavanjih profesorice Ferrer nisem imela takega uspeha. Predmet socialno delo v delovnem okolju, ki ga je predavala, je bil obvezen predmet na moji študijski smeri v Sloveniji v tretjem letniku, zato sem se odločila za opravljanje izpita iz tega predmeta. Zaradi jezikovne pregrade sem izpit opravljala na drugačen način kot ostali študentje. Prav tako kot oni sem morala prebrati literaturo, ki nam jo je dala profesorica, nato pa sem napisala (v kastiljščini) seminar o zlorabi drog in alkohola v delovnem okolju. Seminar in vsebino prebrane literature sem nato ustno zagovarjala. Prof. Escudero je bila pravo nasprotje prof. Ferrer, trudila se je predavati kar se da razločno in je govorila primerno počasi, da sem lahko vse razumela. Velikokrat se je med predavanjem ustavila in me vprašala, ali sem razumela. Tudi prof. Mansilla je bil izredno

pozoren. Pri vajah me je vključil v skupino starejših študentk, ki so mi bile v veliko pomoč pri razumevanju zapletenih tekstov. Na fakulteti sem imela dostop do interneta in do knjižnice, ki je približno enake velikosti kakor naša. Glede na to, da sem v prvih dveh letih opravljala prakso na področju zasvojenosti, sem tudi v tretjem letniku želela nadaljevati v isti smeri. Prof. Escudero me je povabila na prakso v Cas Sants, v delavnice aktivnosti. Tam sem sodelovala s tremi praktikantkami iste fakultete. Pozneje se nam je pridružila še praktikantka psihologije Ana. Z obema praktikantkama moje šole sem v času prakse obiskala dnevni center za rehabilitacijo zasvojenecv Centro de dia občine Barcelona. Center je po namenu in strukturi zelo podoben Projektu Človek. Obiskale smo tudi zasebno komuno v mestu Lerida, ki je eno izmed večjih mest Katalonije. Tudi ta komuna, čeprav zasebna, se ne razlikuje veliko od komun Don Pierina. Delavnice aktivnosti vodi Nuria, ki je tudi koordinatorica delavnic. Pri vodenju delavnic ji pomaga Esther (dipl. pedagoginja), ki je vzgojiteljica v centru Cas Sants. Nuria in Esther vodita vzgojne aktivnosti. Vse ostale aktivnosti – kulturne, telesne, umetnostne – pa prostovoljci, ki so profesionalci na teh področjih: profesor likovne umetnosti, študent AGRFT, upokojene profesorice katalonščine in književnosti, profesorji dramaturgije in igre, inštruktorja joge, kiropraktiki in inštruktorji reikija. Velikokrat so v delavnice aktivnosti prišli opazovat dinamiko delavnic različni strokovnjaki, psihologi, psihiatri, socialni delavci, defektologi ... Moje delo v delavnicah aktivnosti je bilo spremljanje uporabnikov pri različnih aktivnostih, aktivno sodelovanje pri njih, suport, pomoč, svetovanje uporabnikom ob morebitnih problemih, pogovor z njimi, spremstvo v bolnišnico ali ambulanto na preglede, spremstvo med odmorom na malico. Tam sem imela vlogo nadzornika, saj sem morala paziti, da uporabniki med malico ne pijejo alkohola ali ne kadijo trave, si ne izmenjavajo pomirjeval ali kakšne druge droge. Če je prišlo do take situacije, sem morala obvestiti koordinatorico ali vzgojiteljico. Lahko pa sem se najprej pogovorila z uporabnikom in mu predlagala, da sam pove odgovornim, kaj je storil. Uporabnike so ob manjših kršitvah pravilnika kaznovali s prepovedjo obiskovanja delavnic za določen čas, glede na težo kršitve. Tega so se uporabniki zelo bali, saj so vedeli, da jim nekajdnevno postopanje doma in na ulici daje veliko priložnosti za recidivo. Vsako leto na

koncu aprila center organizira nastop uporabnikov in ostalih, ki sodelujejo v centru kot prostovoljci ali praktikantje, z imenom Juegos florales (igre cvetja). Nastop je namenjen predstavnikom občine Barcelone in drugim donatorjem. Z njim poskušajo zaposleni centra in njihovi uporabniki pokazati, kaj so dosegli v preteklem letu. Na nastopu uporabniki berejo lastne spise in pesmi ali recitirajo na letno temo Unicefa. Lani je bila Unicefova tema mir. Prostovoljka Teresita, upokojena profesorica književnosti, je vsakemu uporabniku in praktikantu dodelila dve vrstici pesmi F. G. Lorce Marianita Pineda, ki smo jo skupaj recitali pred omenjenim občinstvom. Nastop je posnela barcelonska televizija in pozneje nastop predvajala na TV Barcelona. Praktikantje, uporabniki in prostovoljci smo aktivno sodelovali pri pripravi in izvedbi nastopa na Juegos florales, kar nas je še dodatno povežalo, tako so se tudi uporabniki čutili »del normalnega sveta«, zmožni biti ustvarjalni in kreativni. Uporabnikom je bilo velikokrat lažje zaupati probleme praktikantom in prostovoljcem, ki smo bili nekakšna vez med njimi in profesionalci delavnic. Enkrat tedensko smo imeli praktikantje sestanek s koordinatorico in vzgojiteljico, kjer smo se pogovorili o morebitnih problemih in kritičnih situacijah v delavnicah. Velika večina praktikantk je imela probleme z vzpostavitvijo mej in avtoriteto. Če pa je prišlo do kakšne nezgode že med tednom oz. pred predvidenim sestankom, smo po koncu delavnic aktivnosti imele individualen sestanek z vzgojiteljico ali koordinatorico.

Delavnice aktivnosti se nahajajo v Centru za pomoč odvisnikom Sants, ki je del plana za pomoč odvisnikom Občine Barcelone. Namenjen je vsem odvisnikom, ki so vključeni v programe zlorabe drog ali odvisnosti od drog v katerem koli centru za pomoč odvisnikom, ki se nahaja v Kataloniji.

Delavnice delujejo vsak dan od ponedeljka do petka med 9. in 14. uro. Odvisnike poskušajo vzgajati tako, da bi potencirali zdrave navade, ki oddaljujejo človeka od zlorabe droge in pripomorejo k socialni integraciji.

Aktivnosti se izvajajo v treh različnih prostorih. Prostor A se nahaja v spodnjem nadstropju centra v neposredni bližini ostalih strokovnjakov, zaposlenih v centru (dveh zdravnikov, medicinske sestre, psihologov, vzgojiteljev, socialnih delav-

cev). Največ aktivnosti se izvaja prav v tem prostoru, zlasti skupinski pogovori. Tukaj se srečujejo uporabniki, prostovoljci, praktikantje in zaposleni strokovnjaki. Prostor B se nahaja ob prostoru A. Tam se izvajajo delavnice, ki vključujejo fizično aktivnost (joga, refleksologija, kiropraktika, reiki). Prostor C se nahaja v zgornjem nadstropju. Tam se izvajajo delavnice šivanja, vezanja knjig, oblikovanje revije in audiovizualne delavnice.

Intervencijsko ekipo sestavljata dve vzgojiteljici, ena izmed njih je tudi koordinatorka delavnic. Koordinatorica načrtuje urnik in aktivnosti, ki se bodo izvajale, vodi supervizijo pedagoške strukture delavnic (postavi cilje in oceni rezultate), koordinira, izbira in nadzoruje prostovoljce, ki sodelujejo v različnih aktivnostih, sestavlja register resursov, sestavlja poročila o napredovanju uporabnikov, opravlja pogovore s kandidati za vstop v delavnice, koordinira med delavnicami aktivnosti in domačim okoljem uporabnikov ter vodi sestanke o koordinaciji delavnic.

Vzgojiteljica sodeluje pri aktivnostih delavnic in skrbi za dinamiko skupine, opazuje obnašanje uporabnikov in opažanja posreduje koordinatorki delavnic, vodi vzgojne skupine za socialne veščine, prevencijo na področju ponovnih recidiv in zdravstveno vzgojo ter se udeležuje tedenskih sestankov koordinacije delavnic aktivnosti.

Delavnice aktivnosti so namenjene tistim, ki imajo probleme z zlorabo ali so odvisni od katere koli droge, so zaprosili za pomoč v katerem centru za odvisnike v Kataloniji in pristajajo na to, da ne bodo uporabljali drog v času, ko so v delavnicah, ki nimajo takih psihiatričnih težav, da bi jim onemogočale slediti aktivnosti delavnic ali bi motile dinamiko delavnic. Vsi vstopajo prostovoljno in morajo poznati pravilnik delavnic.

Odvisnike napotijo v delavnice aktivnosti profesionalci, ki delajo na področju zasvojenosti v različnih ustanovah: v centrih za pomoč odvisnikom, na oddelkih detoksikacije bolnišnic, na centrih za socialno delo ... Nekateri obtoženci zoper zlorabe in uporabe drog lahko po odločitvi sodnika prestajajo alternativno kazen v delavnicah aktivnosti. Za njih je potreben le telefonski dogovor med koordinatorko delavnic in zastopnikom obtoženega.

Za ostale pa velja, da morajo osebno na pogovor s koordinatorko delavnic. Na pogovoru kandidatu koordinatorka pojasni, kakšni so njegovi individualni cilji, kako sodelovati v delavnicah, kakšen je pravilnik in kakšna je dinamika

delavnic. Po prvem skupnem pogovoru skupaj načrtujeta prevzgojni načrt.

Delavnice aktivnosti omogočajo opustitev slabih navad in ponovno osvojitve nekoč že pridobljenih, pa zaradi načina življenja zasvojenca opuščanih. Delavnice aktivnosti pripomorejo k boljšemu odnosu s sočlovekom, k ponovnemu vrednotenju življenja brez drog in k spoštovanju osnovnih norm sobivanja.

Bistveni cilji za posameznika pa so: pospešiti uporabnikovo sprejemanje lastnega zdravljenja, potencirati navade, ki olajšujejo in pospešujejo socialno vključitev in potencirati odgovornost za lastno zdravje.

Po pravilniku ni dovoljena uporaba nikakršnih drog (razen dovoljenih z zakonom - kave in tobaka). Vsakdo, ki je na zdravljenju, se mora do sovrstnikov spoštljivo obnašati. Vse predmete in prostore, ki jih ima v uporabi v času delavnic, mora odgovorno uporabljati in jih po uporabi pospraviti in počistiti.

Dinamika, ki poteka v delavnicah, je zasnovana na učenju prek različnih aktivnosti. Aktivnosti so grupirane v štiri skupine: vzgojne, kulturne, telesne in umetnostne aktivnosti.

Vzgojne aktivnosti vodijo profesionalci, vse ostale pa prostovoljci. Poglavitna značilnost delavnic aktivnosti je sodelovanje med njimi, prostovoljci (profesorji različnih strok, kiropraktiki, igralci ...) in praktikanti - študenti različnih profilov (socialnimi delavci, socialnimi pedagogi, psihologi, psihiatri). Ta konstanten stik z ljudmi, ki niso »člani narkomanske scene«, je eden izmed opornih stebrov, ki olajšuje osvajanje novih, zdravih vrednot, saj se uporabnik nenehno srečuje z drugačnimi načini obnašanja od tistih, ki jih je sam uporabljal v času zlorabljanja drog.

Vsak uporabnik ima poleg skupinske terapije tudi individualno. Ta se načrtuje za vsakega posameznika posebej. Individualna intervencija ima dva cilja: pomagati pri situacijah in težavah, kjer se skupinska dinamika ne izkaže kot dovolj učinkovita, in izpeljati posameznikove cilje in pričakovanja, kakor si jih je zastavil.

Vzgojne aktivnosti obsegajo tri področja: zdravo življenje, socialne veščine in preprečevanje recidive. Vse vzgojne aktivnosti vodita vzgojiteljici.

Cilji vzgojnih aktivnosti na zdravstvenem področju so tile: pospeševati in usmerjati že osvojene navade v smeri prevencije oz. zdravljenja bolezni; pospeševati osvajanje navad samooskrbe, inter-

vencije pri najpogostejših boleznih zasvojecev; zmanjšati ali odpraviti nezdrave navade na zdravstvenem področju.

Te cilje uporabniki osvojijo na delavnicah o varni spolnosti, kjer se učijo, kako pravilno uporabljati kondome, o mitih in tabujih, povezanih s spolnostjo, ter kateri so načini preprečevanja okužbe z virusom HIV, in delavnicah o zdravih navadah, kjer se učijo o potrebni količini spanca, o zobni higieni, o zdravi prehrani, o športu, o virusu HIV in o priboru za intravenozno uporabo droge.

Delavnice aktivnosti potekajo vsak dan od ponedeljka do petka od devetih zjutraj do dveh popoldan.

Intervencijska ekipa delavnic aktivnosti se sestaja enkrat tedensko za 90 minut, kjer obravnavajo vsak teden tri različne primere uporabnikov, imajo intervizijo, pogovorijo se o morebitnih kritičnih dogodkih, ki so se pripetili v delavnicah, pogovorijo se tudi o delu praktikantov in prostovoljcev.

* Razgovor je potekal v katalonskem jeziku.

Med študijem v Barceloni sem se poskušala čim bolj približati španski in katalonski kulturi. Obiskala sem veliko muzejev in drugih kulturnih ustanov, ki so pričale o bogati kulturi španskega in katalonskega naroda. Teresita me je navdušila za špansko literaturo in mi tako olajšala pot do znanja španščine. Med drugim sem imela priložnost za druženje s študenti iz različnih držav, s katerimi sem preživljala prosti čas ter izmenjavala izkušnje o življenju in načinu študija drugod po svetu.

Študij v Barceloni me je izredno navdušil, seznanil me je z novo kulturo in z drugačnim načinom življenja. Barcelona ponuja širok spekter možnosti na vseh področjih, prav tako barcelonska državna univerza (Universitat de Barcelona). Zaradi vsega tega in bogatih izkušenj, ki sem si jih pridobila, priporočam študentom tako obliko študija in strokovnega izpopolnjevanja.

Maša Široka